

Vergaderjaar 2007–2008

31 474 D

Wijziging van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2008 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 3

VERSLAG HOUDENDE EEN LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 26 juni 2008

De vaste commissie voor Economische Zaken¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, heeft de eer verslag uit te brengen in de vorm van een lijst van een vraag met het daarop gegeven antwoord. Met de vaststelling van het verslag acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Kraneveldt-van der Veen

De griffier van de commissie,
Franke

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Schreijer-Pierik (CDA), Vendrik (GL), Ten Hoopen (CDA), Kortenhorst (CDA), Hessels (CDA), ondervoorzitter, Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Samsom (PvdA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), voorzitter, Irrgang (SP), Jansen (SP), Biskop (CDA), Ortega-Martijn (CU), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Graus (PVV), Zijlstra (VVD), Besselink (PvdA), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD) en Vos (PvdA).
Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Van Dijk (CDA), Duyvendak (GL), Aasted-Madsen-van Stiphout (CDA), Van Gennip (CDA), De Rouwe (CDA), Koşer Kaya (D66), Ulenbelt (SP), Blok (VVD), Boelhouwer (PvdA), Kalma (PvdA), Weekers (VVD), Van Dam (PvdA), Karabulut (SP), Luijben (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Cramer (CU), Atsma (CDA), De Krom (VVD), Madlener (PVV), Nicolai (VVD), Blom (PvdA), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Heerts (PvdA).

1

Kan per vertraagd project in de toelichting op de suppletore FES-begroting aangegeven worden wat de oorzaken zijn van de ontstane vertragingen en welke consequenties daaraan verbonden zijn?

Het FES is een verdeelfonds en financiert investeringsprojecten van nationaal belang waarmee beoogd wordt de economische structuur te versterken. Middelen uit het FES worden ter beschikking gesteld aan de departementale begrotingen. De feitelijke projectuitgaven worden begroot en nader toegelicht in de 1e suppletore begroting van de desbetreffende vakdepartementen. Er zijn in budgettair opzicht geen consequenties verbonden aan ontstane vertragingen. De middelen blijven beschikbaar in het FES. Omdat de FES-projecten meerjarig en over het algemeen complex van aard zijn, zou dat het behalen van de FES-doelstellingen beperken.

2

Is het waar dat er in het FES extra inkomsten uit de gasbaten (artikel 21) ter hoogte van € 632 miljoen binnenkomen? Zijn deze het gevolg van daadwerkelijk gerealiseerde hogere gasbaten of zijn deze extra FES-ontvangsten het gevolg van de mutaties in de FES-begroting? Waarom worden deze inkomsten dan in de FES-begrotingsstaat geboekt als gasbaten, terwijl het eerder gaat om «voeding uit incidentele baten» (zie artikel 22)?

Ja, de voeding uit aardgasbaten in het jaar 2008 is verhoogd met € 632 mln. Conform de FES-begrotingswet 2008 betreft deze mutatie de aanpassing van de geraamde aardgasbatenontvangsten die nodig zijn om de voorziene FES-uitgaven in dat jaar te dekken. Er is geen sprake van voeding uit incidentele baten.

3

Impliceert de nieuwe systematiek van het FES dat de uitgaven van het FES leidend zijn en dat de daarvoor benodigde dekking rechtstreeks onttrokken wordt aan de ontvangen gasbaten?

Dat klopt. Met ingang van 2008 kent het FES conform de afspraken in het Coalitieakkoord een vaste voeding uit gasbaten, die derhalve niet fluctueert als gevolg van de hoogte van de gasbaten en rentebaten. Dat betekent dat de voeding van het FES uit gasbaten wordt afgestemd op de begrote uitgaven.

Verder is in het Coalitieakkoord afgesproken dat in deze kabinetsperiode een nieuwe, toekomstbestendige voedingssystematiek voor het FES wordt ontwikkeld. Het Kabinet komt voor de zomer van 2008 met een voorstel.

4

Kan aangegeven worden hoe de voeding van het FES zich had ontwikkeld als nog sprake was geweest van een procentuele voeding van het FES uit de aardgasbaten, afgezet tegen de extra voeding die nu wordt voorgesteld van € 633 mln.?

Indien er sprake was geweest van een procentuele voeding van het FES uit aardgasbaten, zou de extra voeding bij de 1e suppletore FES begroting (bij ongewijzigde uitgangspunten) een bedrag van € 622 mln zijn (dat ten opzichte van de stand Miljoenennota 2008).

5

Kan de regering aangeven waarom, wat betreft de hoogte van de ontvangsten uit koolwaterstoffen, wordt afgeweken van artikel 2 van de

Wet FES? Van een wettelijke bepaling kan toch niet zomaar afgeweken worden?

In het Coalitie Akkoord is voor deze kabinetsperiode een vaste voeding van het FES afgesproken. In afwachting van de tevens aangekondigde FES-wetwijziging is de afwijking van artikel 2 van de FES-wet geregeld in de FES-begrotingswet 2008.

Het kabinet komt deze zomer met een brief aan de Kamer ten aanzien van de FES-wetwijziging. Hierin zal tevens de nieuwe lange termijn voedings-systematiek worden toegelicht.

6

Waarom wordt van artikel 4 van de Wet FES afgeweken, voor wat betreft de gevolgen van het beginsaldo? Van een wettelijke bepaling kan toch niet zomaar afgeweken worden?

Met ingang van 2008 kent het FES conform de afspraken in het Coalitie-akkoord een vaste voeding uit gasbaten, die derhalve niet meer fluctueert als gevolg van de hoogte van de gasbaten en rentebaten. Dat betekent dat de voeding van het FES uit gasbaten wordt afgestemd op de begrote uitgaven.

Door de hierboven toegelichte manier van vaststellen van de gasbaten-voeding van het fonds is het niet meer nodig om de gevolgen van een batig of nadelig eindsaldo van het fonds van het jaar 2007 toe te voegen aan het beginsaldo van het begrotingsjaar 2008 en blijft het voordeling begin/eindsaldo constant. Daarom is in de FES suppletore begrotingswet afgeweken van artikel 4 van de FES-wet.

7

De regering heeft aangegeven de Wet FES te willen aanpassen, zodat uitgaven kunnen worden gedaan ten behoeve van de verduurzaming van de energiehuishouding. In hoeverre is dat nu al mogelijk via artikel 12 van de FES begroting?

In het Coalitieakkoord is afgesproken dat in 2011 minimaal € 500 mln van de investeringen die in het Coalitieakkoord zijn opgenomen FES-waardig moet zijn. Het betreft o.a. investeringen op het gebied van infrastructuur, kennis en het regionaal economische beleid. Het kabinet zal een voorstel doen om deze investeringsgebieden in de FES-wet op te nemen. Om te voorkomen dat de voorziene uitgaven in het FES in 2008 vanwege de tijd die gemoeid is met het wetgevingsproces, geen wettelijke basis hebben, wordt voor dit begrotingsjaar met de FES-begroting 2008 afgeweken van de FES-wet. Hierdoor wordt het mogelijk de in het Coalitieakkoord voorziene investeringen in onder andere bevordering van verduurzaming van de energiehuishouding uit het FES te financieren.

8

Van welk bedrag wordt in wetsartikel 2, hoogte FES-voeding, nu uitgegaan voor 2008? Gaat het om het oorspronkelijke begrotingsbedrag van € 2,12 miljard of gaat het om dit bedrag, vermeerderd met de € 632 miljoen die nu bij de Voorjaarsnota wordt toegevoegd? Hoe gaat dit bedrag doorwerken naar 2009 en volgende begrotingsjaren?

Het gaat om het oorspronkelijke begrotingsbedrag van € 2,12 mld vermeerderd met de € 632 miljoen die nu bij de Voorjaarsnota wordt toegevoegd. De ontvangstenraming op art. 21 «Ontvangsten uit aardgasbaten» van de FES eerste suppletore begrotingswet geeft daarnaast de meerjarige ramingen weer.

9

De regering stelt dat het niet meer nodig is om het eindsaldo van 2007 toe te voegen aan het beginsaldo 2008. Kan er vanuit gegaan worden dat dit alleen geldt voor de overgang van 2007 naar 2008? Immers, anders zou toch het fondskarakter van het FES verloren gaan, waarbij bedragen die niet tot besteding kunnen komen doorschuiven naar een volgend begrotingsjaar?

Het gaat alleen om de mutatie in het eindsaldo 2007 (bij de overgang van het jaar 2007 naar het jaar 2008). Het eindsaldo 2007 zal betrokken worden bij de FES-wetwijziging inclusief de lange termijn voedingssystematiek. Het kabinet stuurt deze zomer een brief aan de Kamer met daarin de stand van zaken ten aanzien van de FES-wetwijziging.

10

De ontvangsten van het FES worden voor 2008 met € 632,553 miljoen verhoogd. De uitgaven worden met hetzelfde bedrag verhoogd. Welk gedeelte daarvan betreft het doorschuiven van bedragen uit het begrotingsjaar 2007 dat in dat jaar niet tot besteding kon komen? Welk gedeelte betreft nieuw beleid? Voor welk gedeelte van dit bedrag is een alternatieve besteding mogelijk?

Er wordt € 605 mln doorgeschoven uit het begrotingsjaar 2007 naar het jaar 2008. In het jaar 2008 is een bedrag ten hoogste van € 127 mln overgeboekt van artikel 15 «Projecten in voorbereiding» (uit de jaren 2008 en later) naar de desbetreffende departementale begrotingen respectievelijk naar een uitgaven artikel binnen het FES. De som van deze twee mutaties is € 732 mln. Eén deel van de € 127 mln (ca. € 100 mln) betreft echter een budget neutrale overboeking binnen het FES (van art. 15 «Projecten in voorbereiding» naar uitgaven artikel in het jaar 2008). Deze heeft geen effect op de totale begroting van het FES. Hierdoor is de som van alle mutaties ca. € 100 mln lager (circa € 633 mln).

11

In hoeverre is bij het Programma filevermindering en Dynamisch verkeersmanagement van het Infrastructuurfonds sprake van echte vrijval? Voor welk gedeelte van dit bedrag is een alternatieve besteding mogelijk binnen het begrotingsjaar 2008?

Er is geen sprake van een vrijval van middelen. De middelen die in het jaar 2007 niet tot besteding zijn gekomen schuiven door naar latere jaren. De middelen blijven beschikbaar voor het hier bovengenoemde project. Er is geen alternatieve besteding van de middelen mogelijk.

12

In hoeverre is bij het versneld aanpakken van zwakke schakels in de Nederlandse kust en dijkversterking van het Infrastructuurfonds sprake van echte vrijval? Voor welk gedeelte van dit bedrag is een alternatieve besteding mogelijk binnen het begrotingsjaar 2008?

Zie antwoord vraag 11.

13

Hoe verhoudt begrotingsartikel 12 zich tot artikel 3 van de Wet FES? Een aantal uitgavenposten past toch helemaal niet binnen de criteria van artikel 3, waarin uitgaven voor milieumaatregelen alleen mogelijk zijn als zij verband houden met verkeers- en vervoersinfrastructuur?

Artikel 12 is een van de zogenaamde uitgaven artikelen (artikel 11, 12, 13 en 14). Op artikel 12 worden de bijdragen geraamd voor de projecten in

het kader van milieu en duurzaamheid voorzover deze voldoende zijn uitgewerkt. Projecten in de uitgaven artikelen voldoen aan de criteria zoals gesteld in artikel 3, eerste lid onderdeel a, van de FES-wet.

14

Is het waar dat de Wet FES door de regering al enige tijd vrij ruim wordt geïnterpreteerd? Kan dan ook ruimhartig omgegaan worden met de Wet FES als het gaat om de in het Energierapport aangekondigde wijziging, waarbij duurzame energie ook uit het FES gefinancierd kan worden? Is het mogelijk om geld vrij te maken voor duurzame energie door wijziging van de voorliggende FES-begrotingsstaat behorende bij de Voorjaarsnota?

Het wetsvoorstel tot vaststelling van de begrotingsstaat van het FES wordt door de regering opgesteld met inachtneming van de bepalingen van de FES-wet. Voor het begrotingsjaar 2008 is bovendien in artikel 3 van de Wet van 10 april 2008 tot vaststelling van de begrotingsstaat van het FES (Stb. 2008, 152) opgenomen dat enkele andere projecten en programma's kunnen worden gefinancierd. Zoals in de memorie van toelichting bij het betreffende artikel drie van de begrotingswet 2008 is aangegeven zal het kabinet een voorstel doen om deze investeringsgebieden in de FES-wet op te nemen (Kamerstukken 2007/08, 31 200 D, nr. 2, pg. 2). Eén van de programma's genoemd in betreffend artikel 3 omvat de bevordering van verduurzaming van de energiehuishouding. Energiebesparing en duurzame energie worden door het kabinet krachtig gestimuleerd, mede door middel van FES-geld, omdat ze zowel bijdragen aan een schone als aan een betrouwbare energievoorziening.

15

Is het waar dat met behulp van artikel 15 Projecten in voorbereiding, geld vrijgemaakt kan worden voor de periode na 2012?

Nee, zie ook antwoord vraag 19.

16

Waarom wordt gesproken van een overboeking náár artikel 12, terwijl artikel 12 toch een uitgavenartikel is?

Het FES kent de zogenaamde uitgaven artikelen (artikel 11, 12, 13 en 14) en artikel 15 «Projecten in voorbereiding». Op artikel 15 worden alle middelen geraamd die binnen het FES worden gereserveerd voor projecten die in voorbereiding zijn. Zodra de projecten voldoende zijn uitgewerkt, worden de middelen overgeheveld naar de desbetreffende uitgavenartikelen van de FES-begroting én naar de departementale begrotingen.

17

Waarom wordt gesproken van een overboeking náár artikel 13, terwijl artikel 13 toch een uitgavenartikel is?

Zie antwoord vraag 16.

18

Hoe kan het dat de mutatie op begrotingsartikel 14, ruimtelijke ordening met € 293 miljoen veel groter is dan de oorspronkelijke begroting, namelijk € 165 miljoen? Zullen deze bedragen nog wel daadwerkelijk tot besteding komen? Of is hier sprake van een grote stille reserve?

De mutatie betreft met name de doorwerking in het jaar 2008 van de bij Najaarsnota 2007 en Slotwet 2007 vermelde lagere uitgaven voor de Nieuwe Sleutelprojecten en diverse BIRK (Budget Investerings Ruimte-

lijke Kwaliteit) projecten van het ministerie van VROM. Bij deze projecten gaat het om middelen uit het FES die al zijn toegekend aan door VROM gesubsidieerde projecten. De middelen die niet in enig begrotingsjaar worden uitgegeven, worden voor deze projecten naar achteren geschoven. Veelal ligt de oorzaak in een vertraging bij de uitvoering. De middelen zijn dus niet beschikbaar voor nieuwe projecten.

19

Gaat het bij de middelen die in het kader van artikel 15 nog niet zijn toegezegd aan de departementen ook om middelen waarvoor nog een alternatieve besteding mogelijk is?

Op artikel 15 worden alle middelen geraamd die binnen het FES worden gereserveerd voor projecten die in voorbereiding zijn. De middelen zijn over het algemeen gereserveerd op programma of enveloppeniveau. Een besteding van de FES-middelen anders dan voor de gereserveerde programma's of enveloppen is niet mogelijk.

20

Betekent overboeking van artikel 15 naar de andere FES-begrotingsartikelen dat een bedrag in mindering wordt gebracht? Hoe kan het dan dat bij de post «Maatschappelijke sectoren en ICT» toch een positief bedrag vermeld staat van € 19,7 miljoen? Is het waar dat een negatief bedrag in de Voorjaarsnota nooit lager kan zijn dan een positief bedrag dat in de oorspronkelijke begroting vermeld stond?

Ja, dat is correct. Een overboeking van artikel 15 «Projecten in voorbereiding» naar een ander FES-begrotingsartikel (projecten in uitvoering) betekent een mindering van artikel 15 ten gunste van het andere begrotingsartikel.

Voor zover de reserveringen op artikel 15 «Projecten in voorbereiding» niet worden aangewend in enig jaar, schuiven ze ten behoeve van die projecten door naar latere jaren. De mutatie van in totaal € 19,7 mln heeft twee oorzaken. Ten eerste betreft de mutatie het doorschuiven van de reservering voor de projecten in het kader van Maatschappelijke sectoren en ICT naar het jaar 2008 (€ 23,3 mln). Ten tweede betreft de mutatie het overboeken van een bedrag van € 3,6 naar uitgavenartikel 13 «Kennis en innovatie».

21

Zal er sprake zijn van een vaste FES-voeding met ingang van 2008? Wordt met deze vaste voeding bedoeld de bedragen zoals vermeld op pagina 11? Hoe komt het dat deze bedragen van jaar tot jaar wisselen? Of wordt met «vaste voeding» slechts bedoeld dat de voeding niet meer afhankelijk is van de hoogte van de aardgasbaten? Echter betekent dit dat de voeding nu afhankelijk wordt van het aantal projecten en de kosten daarvan, en de daarvoor ter beschikking gestelde middelen, en dus van jaar tot jaar zal verschillen? Maar betekent dit niet dat de FES-begroting in de toekomst evengoed afhankelijk zal zijn van schommelingen, zij het dat deze schommelingen niet meer afhangen van de gasbaten, maar van de conjunctuur en het effect daarvan op de begroting?

Met ingang van 2008 kent het FES conform de afspraken in het Coalitieakkoord een vaste voeding uit gasbaten, die derhalve niet meer fluctueert als gevolg van de hoogte van de gasbaten en rentebaten. Dat betekent dat de voeding van het FES uit gasbaten wordt afgestemd op de begrote uitgaven.

Verder is in het Coalitieakkoord afgesproken dat in deze kabinetsperiode een nieuwe, toekomstbestendige voedingssystematiek voor het FES

wordt ontwikkeld. Het kabinet komt deze zomer met een brief aan de Kamer ten aanzien van de FES-wetwijziging. Hierin zal tevens de nieuwe lange termijn voedingsystematiek worden toegelicht alsmede de vaste voeding.